

Natuurtoets

Waalbandijk naast 45 Ophemert

Toetsing Wet natuurbescherming en Provinciaal
natuurbeleid

projectnummer 0469707.100
definitief revisie 00
25 juni 2021

Natuurtoets

Waalbandijk naast 45 Ophemert

Toetsing Wet natuurbescherming en Provinciaal natuurbeleid

projectnummer 0469707.100

definitief revisie 00
25 juni 2021

Auteurs

R.T. Vermoolen

Opdrachtgever

Fam. Lemkes
Molenstraat 41
4061 AB Ophemert

Citatie van dit rapport

Dit rapport dient als volgt te worden geciteerd:
Antea Group, 2021. Natuurtoets Waalbandijk naast 45 te Ophemert, 23 juni 2021

Antea Group is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het NGB opgestelde gedragscodes en kwaliteitsnormen.

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	gecontroleerd	vrijgave
25 juni 2021	definitief	A.Kuijt	J.Fuite

Inhoudsopgave

Blz.

Conclusies en advies	3
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Planvoornemen	2
1.3 Doel en onderzoeksvragen	2
1.4 Leeswijzer	2
2 Wettelijk kader	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Gebiedsbescherming	3
2.2.1 Natura 2000	3
2.2.2 Provinciaal natuurbeleid	3
2.2.2.1 Natuurnetwerk Nederland; Gelders Natuurnetwerk	3
2.2.3 Groene ontwikkelingszone	4
2.3 Soortbescherming	4
3 Methodiek	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Natura 2000	7
3.3 Gelders natuurnetwerk (GNN) en Groene ontwikkelingszone (GO)	7
3.4 Beschermde soorten	8
3.5 Uitvoerbaarheid	9
4 Resultaten	10
4.1 Gebiedsbeschrijving	10
4.2 Beschermde gebieden	11
4.2.1 Natura 2000-gebieden	11
4.2.2 Gelders natuurnetwerk (GNN) en Groene ontwikkelingszone (GO)	12
4.3 Beschermde soorten	13
4.3.1 Resultaten bureauonderzoek	13
4.3.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	14
4.3.3 Samenvatting beschermde soorten	16
5 Toetsing	17
5.1 Effectbepaling plan	17
5.2 Effecten op beschermde gebieden	17
5.2.1 Effecten op Natura 2000-gebieden	17
5.2.2 Effecten op het Gelders natuurnetwerk (GNN) en de Groene ontwikkelingszone (GO)	17
5.3 Effecten op beschermde soorten	18
5.3.1 Vogels	18
5.3.2 Zoogdieren	19
5.3.3 Uitvoerbaarheid	19

6	Bronnen	21
	Bijlagen	22
	Bijlage 1: Wettelijk kader	23

Conclusies en advies

De familie Lemkes is voornemens om een nieuwe woning te realiseren op de locatie naast Waalbandijk 45 te Ophemert. Dit voornemen is echter in het huidige bestemmingplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een bestemmingsplanwijziging opgesteld.

Het plan kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat het plan niet in strijd is met de Wet natuurbescherming, het beleid van het Gelders Natuurnetwerk en overig provinciaal natuurbeleid (Gelderse Ontwikkelingszone). Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde gebieden en beschermde soorten binnen de invloedssfeer van het plangebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk staan de conclusies uit de Natuurtoets beschreven. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving en het beleid vervolgstappen aan de orde zijn.

Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden in de omgeving zijn binnen de invloedssfeer van het plan aanwezig. Als gevolg van het voornemen is er mogelijk sprake van een toename in stikstofdepositie. De mogelijke toename in stikstofdepositie van de gebruiksfase dient te worden berekend middels het rekenprogramma Aeries-calculator. De aanlegfase is met de inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering op 1 juli 2021 (in werking als bestemmingsplan wordt vastgesteld) vergunningvrij wat stikstof betreft. Een Aeries-berekening geeft inzicht of er mogelijk een extern effect van stikstofdepositie optreedt voor de hiervoor gevoelige habitattypen die in nabijgelegen Natura 2000-gebied Rijntakken aanwezig zijn. Zonder deze informatie kan niet met zekerheid gesteld worden dat de gebiedsbescherming de uitvoering van het plan niet belemmert.

Gebieden vallend onder het GNN en de GO bevinden zich niet binnen het plangebied. Hierdoor vindt er geen beoordeling plaats van de gevolgen voor GNN en GO (in de provincie Gelderland is geen externe werking van toepassing op het provinciale natuurbeleid). Het beleid ten aanzien van het GNN en de GO staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

Tabel 1. Overzicht conclusies, advies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	GNN en GO
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Ja
Effecten?	Mogelijk	n.v.t, geen toetsing externe werking
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Ja, berekening in Aeries Calculator	Nee
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Mogelijk, afhankelijk van uitkomsten Aeries	Ja

Beschermde soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het plangebied:

- Vogels met jaarrond beschermd nesten – steenuil (mogelijk haag in noordrand essentieel leefgebied);
- Overige vogelsoorten (mogelijk nestplaatsen in haag in noordrand);
- Zoogdieren – wezel (mogelijk verblijfplaatsen in haag in noordrand)

In Tabel 2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende plan. Aangegeven is of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming en, indien noodzakelijk, onder welke voorwaarden het plan uitvoerbaar is.

Tabel 2. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten [Steenuil]	Overige broedvogels	Zoogdieren [wezel]
Essentieel leefgebied in plangebied?	Mogelijk haag in noordrand essentieel onderdeel functionele leefomgeving	Mogelijk nesten in haag in noordrand	Mogelijk verblijfplaatsen in haag in noordrand
Is er sprake van een overtreding?	Nee, mits uit nader onderzoek blijkt dat de haag geen onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van steenuil, OF er een goed functionerend alternatief wordt aangeboden voordat eventueel de haag wordt verwijderd	Nee, mits maatregelen worden genomen om verstoren van broedgevallen te voorkomen	Mogelijk, nader onderzoek is nodig om aanwezigheid verblijfplaatsen uit te sluiten indien haag verwijderd wordt
Is een ontheffing noodzakelijk	Nee, mits haag geen onderdeel functionele leefomgeving, OF er is goed functionerend alternatief voor eventuele verwijdering haag	N.v.t.	Ja, indien aanwezigheid is aangetoond en de haag wordt verwijderd
Is het plan uitvoerbaar?	Ja, mits mitigerende maatregelen worden toegepast (enkel bij aangetoonde aanwezigheid steenuil in directe omgeving noodzakelijk)	Ja	Ja, de verwachting is dat een eventueel benodigde ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen

Natuurtoets

Waalbandijk naast 45 Ophemert
projectnummer 0469707.100
25 juni 2021 revisie 00
Fam. Lemkes

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage 1 staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De familie Lemkes is voornemens om een nieuwe woning te realiseren op de locatie naast Waalbandijk 45 te Ophemert. Dit voornemen is echter in het huidige bestemmingplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een bestemmingsplanwijziging opgesteld.

Ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en provinciaal natuurbeleid). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven en wordt antwoord gegeven of het plan uitvoerbaar is.

In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven ten opzichte van de omgeving van het plangebied.

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Pdok, 2021.

1.2 Planvoornemen

De initiatiefnemer is voornemens om een woning te bouwen binnen het plangebied.
Een impressie van het voornemen is nog niet bekend.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland en overig provinciaal natuurbeleid) en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied wettelijk/beleidsmatige beschermde natuurgebieden (zoals NNN en/of Natura 2000) voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Zijn vervolgstappen aan de orde?
- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten komen voor in het beïnvloedingsgebied van het plan? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling die mogelijk gemaakt worden door het plan effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Zijn vervolgstappen aan de orde?
- Is het plan uitvoerbaar, met aanvullende voorwaarden uitvoerbaar of zijn verdere vervolgstappen aan de orde?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

In de Wet natuurbescherming is de bescherming geregeld van houtopstanden. Er zijn in het plangebied geen houtopstanden aanwezig die vallen onder de bescherming van de wet natuurbescherming; de Wnb - houtopstanden geldt niet voor onder andere fruitbomen en windschermen om boomgaarden. Daarom wordt in deze natuurtoets niet ingegaan op houtopstanden.

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de conclusies en adviezen gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het planvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de relevante ecologische waarden en de beschermde gebieden en soorten in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 5 toetst het plan aan de Wet natuurbescherming en het provinciaal natuurbeleid.

2 Wettelijk kader

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de soortenbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

In de Wet natuurbescherming is de bescherming geregeld van houtopstanden. De kern wordt gevormd door een herbeplantingsplicht ingeval houtopstanden worden gevelde. Dit onderdeel wordt – zoals aangegeven in paragraaf 1.3- in deze natuurtoets niet meegenomen.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN) en overig provinciaal natuurbeleid. De bescherming van het NNN en overig provinciaal natuurbeleid verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen).

2.2 Gebiedsbescherming

2.2.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.2.2 Provinciaal natuurbeleid

2.2.2.1 Natuurnetwerk Nederland; Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. Dit is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid 2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In de provincie Gelderland heet het NNN het Gelders Natuurnetwerk (GNN). In de Geconsolideerde Omgevingsverordening (december 2018) zijn regels voor het NNN opgenomen. In Artikel 2.39 zijn regels opgenomen voor het GNN. Voor de natuurgebieden die behoren tot het GNN geldt het 'nee, tenzij'-principe. Het 'nee, tenzij'-principe betekent in de provincie

Gelderland dat in het GNN nieuwe bestemmingen anders dan natuur niet mogelijk zijn als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. De overblijvende effecten moeten in de provincie Gelderland gelijkwaardig worden gecompenseerd in overeenstemming met bijlage 8 Gelijkwaardige natuurbeheertypen (Geconsolideerde Omgevingsverordening (december 2018)). De mogelijkheden voor compensatie staan in de artikelen 2.43-2.46 uiteengezet. Afwijkend van het bovenstaande geldt in het GNN dat de volgende gebieden met de natuurbeheertypen niet anders bestemd mogen worden: bron, gemaaid rietland, hoogveen, trilveen en zwak gebufferd ven (Artikel 2.39, lid 2). In Artikel 2.40, van de Geconsolideerde Omgevingsverordening zijn regels opgenomen voor gronden die geheel omsloten worden door het Gelders natuurnetwerk. Voor deze gronden zijn tevens niet alle activiteiten/bestemmingen zonder meer mogelijk.

Het regime ter bescherming van het NNN kent in de provincie Gelderland geen externe werking. Dit houdt in dat alleen wanneer er binnen de grenzen van het GNN gewerkt wordt, de effecten beoordeeld en eventueel gecompenseerd dienen te worden. Effecten als gevolg van de activiteiten die ontstaan op GNN-gebieden die buiten de plangrenzen liggen (externe effecten), hoeven derhalve niet gecompenseerd te worden.

2.2.3 Groene ontwikkelingszone

In de provincie Gelderland zijn een aantal gebieden aangewezen als Groene ontwikkelingszone (GO). Een GO-gebied betreft een gebied met een andere bestemming dan natuur dat ruimtelijk is vervlochten met het Gelders natuurnetwerk, waaronder weidevogelgebieden en rustgebieden voor winterganzen. Binnen deze gebieden geldt dat zowel bij nieuwvestiging als bij een grootschalige uitbreiding er, naast een goede landschappelijk inpassing, sprake moet zijn van een per saldo substantiële versterking van de kernkwaliteiten van de Groene ontwikkelingszone. In de Geconsolideerde Omgevingsverordening (december 2018) zijn in Artikel 2.52 regels opgenomen voor de omgang met gebieden die aangewezen zijn als Groene ontwikkelzone. Voorop staat dat de kernkwaliteiten van de GO-gebieden niet aangetast mogen worden. Is dit toch het geval dan kan onder bepaalde voorwaarden (inclusief compensatie, groot belang etc.) een ontwikkeling mogelijk gemaakt worden (zie ook paragraaf 2.6.3 van de Geconsolideerde Omgevingsverordening (december 2018)).

In Artikel 2.54 zijn regels opgenomen die betrekking hebben op de kap en compensatie van in de Wnb-beschermde houtopstanden binnen Groene ontwikkelingszones. Een dergelijke kap is alleen mogelijk als wordt voorzien in een extra compensatie voor het areaal bos dat verloren gaat. In het artikel worden voorwaarden aan de compensatie uiteengezet.

Het regime ter bescherming van de GO kent evenals het GNN geen externe werking.

2.3 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten categorie 1 t/m 5 aanwezig zijn in het plangebied.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.1 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.5 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in artikel 3.10, bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B(1 en 2) en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.10 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie. Het voorgaande geldt echter niet indien de soorten zijn vrijgesteld door het bevoegd gezag.

Bij voorliggende toetsing is de provincie Gelderland bevoegd gezag. In de provincie Gelderland zijn in tegenstelling tot de landelijke vrijgestelde soorten van artikel 3.10 onderdeel A (zie Regeling Natuurbescherming, [Bijlage 13](#)) enkele soorten als de bunzing, hermelijn en wezel niet vrijgesteld. Zie Tabel B (2) in Bijlage 1 voor de uitzonderingen. Voor deze soorten dient bij een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 gewerkt te worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode of dient een ontheffing aangevraagd te worden. In de provincie geldt voor de overige landelijk vrijgestelde soorten, ook een vrijstelling. Voor deze soorten geldt enkel de zorgplicht.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek zoals deze gehanteerd is bij voorliggende Natuurtoets. De methodiek wordt hieronder beschreven per onderdeel van de natuurtoets, beginnend met Natura 2000-gebieden ([paragraaf 3.2](#)), provinciaal natuurbeleid vanuit het GNN en de GO ([paragraaf 3.3](#)) en soortenbescherming ([paragraaf 3.4](#)). Daarna wordt aangegeven hoe deze gegevens in een effectbeoordeling leiden tot de conclusies van de Natuurtoets over de uitvoerbaarheid van het plan ([paragraaf 3.5](#)).

3.1 Algemeen

1. Bureaustudie naar de aanwezige beschermde gebieden (Natura 2000, GNN, Groene ontwikkelingszone) en beschermde soorten in/nabij het plangebied;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde natuurwaarden (beschermde soorten, Natura 2000, GNN).

Onderstaand wordt per natuuraspect de methodiek en beoordeling uiteengezet. De methodiek voor Natura 2000 is beschreven in [paragraaf 3.2](#) en de methodiek voor het provinciaal beleid is uiteengezet in [paragraaf 3.3](#). In [paragraaf 3.4](#) wordt de methodiek betreffende beschermde soorten uiteengezet en in [paragraaf 3.5](#) wordt aangeduid hoe beoordeeld wordt of het plan uitvoerbaar is.

3.2 Natura 2000

Bureaustudie Natura 2000-gebieden

Voor de Natura 2000-gebieden is middels de digitale kaartenviewer van de provincie, de gebiedendatabase op de website van het ministerie van LNV (natura2000.nl) en/of via AERIUS Calculator geïnventariseerd waar de Natura 2000-gebieden liggen ten opzichte van het plangebied. De instandhoudingsdoelstellingen zijn afgeleid uit de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden en worden geraadpleegd op de site van het ministerie van LNV.

Effectbepaling en beoordeling

Voor Natura 2000-gebieden wordt globaal beoordeeld of significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Mogelijk effecten op de instandhoudingsdoelen kunnen ontstaan wanneer sprake is van:

- verandering oppervlakte leefgebied soorten of oppervlakte habitattypen met instandhoudingsdoel;
- verandering kwaliteit leefgebied soorten of kwaliteit habitattypen met instandhoudingsdoel;
- verandering populatieomvang soorten.

Vervolgens wordt aangegeven of vervolgstappen in het kader van de bescherming van Natura 2000 aan de orde zijn.

3.3 Gelders natuurnetwerk (GNN) en Groene ontwikkelingszone (GO)

Bureaustudie

Voor het GNN en de GO is middels de digitale kaartenviewer van de provincie geïnventariseerd waar het plangebied ligt ten opzichte van deze aangewezen waardevolle natuurgebieden. Middels de natuurbeheertypen-kaart is bepaald welke natuur- en ambitiebeheertypen aangewezen zijn voor de GNN-gebieden.

Terreinbezoek

Indien het planvoornemen binnen GNN en/of GO ligt, wordt in het terreinbezoek aandacht besteed aan mogelijke effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Bij het terreinbezoek wordt een inschatting gemaakt wat de effecten van het voornemen zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende gebied of de effecten op soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Effectbepaling en beoordeling

Indien het planvoornemen binnen GNN ligt, is beoordeeld wat de (mogelijke) effecten zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van de aanwezige GNN-gebieden. Voor een GNN-gebied (en ecologische verbindingen) geldt dat de wezenlijke kenmerken en waarden van dat gebied niet mogen worden aangetast, ook mogen de gestelde ambities niet belemmerd worden. De beoordeling vindt plaats aan de hand van de onderstaande aspecten:

- Uitwisselingsmogelijkheden (doel 'verbinden');
- Natuurlijke eenheid en aaneengeslotenheid (doel 'vergroten');
- Kwaliteit van het GNN en van leefgebied van soorten (doel 'kwaliteitsverbetering').

De kwaliteit wordt onder andere bepaald door de natuur- en ambitiebeheertypen, natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De wezenlijke kenmerken en waarden voor de GNN-gebieden zijn per gebied vastgelegd in Bijlage 5 van de Geconsolideerde Omgevingsverordening (december 2018) en zijn geraadpleegd via de [interactieve kaartenviewer](#) van de provincie.

De mogelijke effecten op het GNN zijn indien aan de orde kwantitatief (oppervlakteverlies) en/of kwalitatief (overige aspecten) beoordeeld.

Indien het planvoornemen binnen GO ligt, is eveneens beoordeeld wat de (mogelijke) effecten zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van de aanwezige gebieden binnen de GO. De wezenlijke kenmerken en waarden van de GO zijn eveneens per gebied vastgelegd in Bijlage 5 van de Geconsolideerde Omgevingsverordening (december 2018) en tevens geraadpleegd via de [interactieve kaartenviewer](#) van de provincie.

3.4 Beschermde soorten

Bureaustudie

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Bij het raadplegen van NDFF is nagegaan of er in de periode 2016-2021 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied en of deze zijn ingevoerd door derden. Een dergelijke tijdsperiode biedt inzicht in de meest recente natuurgegevens in een gebied. In de Wet natuurbescherming worden bij ontheffingsverlening veldgegevens tot vijf jaar oud (voor soorten die onder artikel 3.10 vallen) gehonoreerd om de aanwezigheid van soorten aan te tonen. Voor soorten die vallen onder artikel 3.1 en 3.5 (Beschermingsregime Vogel- en Habitatrichtlijn) mag dit maximaal drie jaar zijn. Het zoekgebied voor het opvragen van de NDFF-data betreft een cirkelvormig zoekgebied rondom het plangebied met een straal van circa 2,5 kilometer. Zodoende worden ook alle mobiele soorten in beeld gebracht. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

In het bureauonderzoek is specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en 'andere' beschermde soorten (welke niet in de provinciale vrijstellingslijst zijn

opgenomen). Bij vogels wordt met name speciale aandacht geschonken aan soorten met een jaarrond beschermd nest en die in het plangebied een essentieel leefgebied hebben. En algemene vogels die een nest hebben in het plangebied.

Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden. Deze beoordeling wordt gebaseerd op een combinatie van waarnemingen van soorten (zicht of sporen), de aangetroffen biotoopkenmerken en aanwezig geschikt habitat in het plangebied. Het gaat hierbij om een deskundigenoordeel aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) van bepaalde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen gedurende het terreinbezoek. Daarnaast is tijdens het terreinbezoek gesproken met de bewoners van het naastgelegen erf over de aanwezigheid van beschermde soorten.

Essentieel leefgebied

Bij de beoordeling van de aanwezige biotopen wordt ingeschat wat het belang is van het plangebied voor beschermde soorten. Hierbij wordt aangegeven of essentieel leefgebied in het plangebied aanwezig is. Wanneer essentieel leefgebied aanwezig is, kunnen mogelijk verbodsbepalingen overtreden worden. Voorbeelden van essentieel leefgebied zijn voortplantingsplaatsen, vaste schuil- en rustplaatsen (inclusief overwinteringsplaatsen) en belangrijke verbindingzones die leefgebieden met elkaar verbinden. Door in beeld te brengen of essentieel leefgebied aanwezig is, kan beoordeeld worden in hoeverre deze aangetast wordt (en of sprake is van een overtreding van de Wnb). Ook wordt er beoordeeld of er sprake kan zijn van het incidenteel voorkomen van een soort in het plangebied of dat de soort in het plangebied verblijft of zich hierin verschuilt (dit kan de mate van verstoring of zelfs doding in beeld brengen). In dat laatste geval kunnen verbodsbepalingen uit de Wnb overtreden worden.

Periode en methode terreinbezoek

Op 10 juni 2021 is vanaf circa 17:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij licht bewolkt weer met een temperatuur van circa 26 °C. Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet belopen. Bij het bekijken van vegetatie, omringende bebouwing, etc, is gebruik gemaakt van een verrekijker.

3.5 Uitvoerbaarheid

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of dat vervolgstappen nodig zijn om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

Indien natuurwaarden significant dreigen te worden aangetast, is de activiteit/ontwikkeling niet zonder meer mogelijk. Een ontheffing of vergunning is dan noodzakelijk. Enkel wanneer in redelijkheid verwacht kan worden dat deze door het bevoegd gezag kunnen worden verleend, is het plan uitvoerbaar. Bijvoorbeeld in het geval van soortbescherming kan ontheffing worden verleend wanneer bij het betreffende plan voldaan is aan drie criteria:

- Er vinden door de activiteiten geen wezenlijke effecten plaats op de gunstige staat van instandhouding van de soort(en);
- Er zijn voor het plan geen alternatieven voor handen;
- Voor het plan is een uit de wet geldend doel aan de orde.

In voorliggende toetsing wordt een eerste scan gedaan of aan voorgaande voorwaarden voldaan wordt.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het plangebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) in gegaan op de ligging van beschermde gebieden (Wnb, GNN en GO) ten opzichte van het plangebied, waarna in [paragraaf 4.3](#) resultaten weergegeven worden van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek).

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied betreft een agrarisch perceel dat ligt ten oosten van Waalbandijk nr 45 te Ophemert (gemeente West Betuwe, Provincie Gelderland). De zuidzijde van het plangebied wordt begrensd door de Waalbandijk, de westzijde door het erf behorende bij Waalbandijk nr 45 en de oost- en noordzijde door overige agrarische percelen.

Het plangebied is in gebruik als laagstamboomgaard. In de noordrand bevindt zich een dichte haag. Bomen ontbreken binnen het plangebied ontbreken. Wel bevindt zich een hoog opgaande wilg net buiten het plangebied (tegen de zuidwesthoek aan). Overige vegetatie is zeer beperkt tot intensief onderhouden eentonige grasvegetatie onder en rondom de fruitboompjes. Aangenomen wordt dat de fruitboompjes intensief bespoten worden met pesticiden. Oppervlaktewater ontbreekt binnen het plangebied. In de watergang langs de noordrand van het plangebied stond geen water tijdens het terreinbezoek. Aan de oostzijde van het plangebied loopt de laagstamfruitboomgaard door. Het agrarisch perceel ten noorden van het plangebied wordt gebruikt als paardenweide. Ten zuiden van het plangebied ligt de Waalbandijk die het plangebied scheidt van het uiterwaardengebied daar ten zuiden van.

In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 4.1a. Impressie van het plangebied.

Figuur 4.1b. Impressie van het plangebied.

4.2 Beschermde gebieden

4.2.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken (deelgebied Waal) ligt op circa 40 meter afstand ten zuiden van het plangebied. Dit Natura 2000-gebied is beschermd als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige habitat ligt hierbij op circa 100 meter afstand ten zuiden van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 15 kilometer afstand.

In Figuur 4.2 is de ligging van Natura 2000 Rijntakken weergegeven ten opzichte van het plangebied.

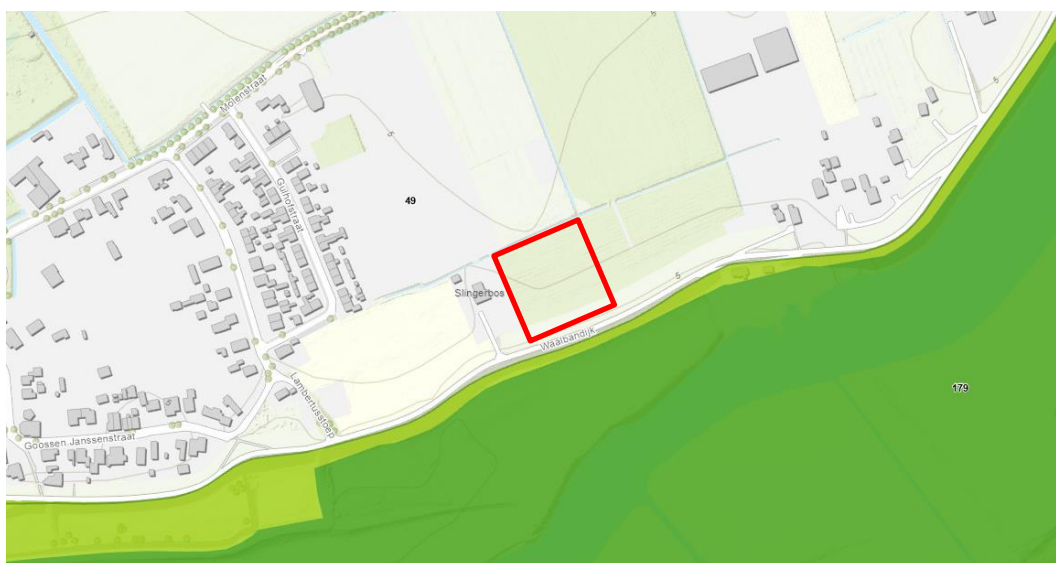

Figuur 4.2. Globale ligging plangebied t.o.v. Natura 2000-gebied Rijnakken. In blauw gebied aangewezen onder de Vogelrichtlijn en in groen gebied aangewezen onder de Habitat- en Vogelrichtlijn. Bron: Pdok.

4.2.2 Gelders natuurnetwerk (GNN) en Groene ontwikkelingszone (GO)

In het plangebied is geen gebied beschermd onder het GNN en/of de GO aanwezig. Het dichtstbijzijnde GNN-gebied is op circa 30 meter ten zuiden van het plangebied gelegen.

In Figuur 4.3 is de ligging van het GNN en de GO ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Figuur 4.3. Ligging plangebied t.o.v. het GNN (donkergroen) en de GO (lichtgroen). Bron: Kaartviewer Provincie Gelderland (Gelders Natuurnetwerk kernkwaliteiten).

4.3 Beschermde soorten

4.3.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied (met een zoekgebied 2,5km rondom het plangebied) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2016-2021).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Grote gele kwikstaart	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
	Steenuil	X		
	Wespendief	X		
Zoogdieren	Bever		X	
	Bunzing			X
	Das			X
	Vleermuizen**		X	
Amfibieën	Kamsalamander		X	
Reptielen	Ringslang			X
Insecten - Dagvlinders	Geen waarnemingen			
Insecten - Libellen	Rivierrombout		X	
Vissen	Grote modderkruiper			X
Planten	Geen waarnemingen			
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

*Categorie 5 soorten worden enkel weergegeven indien deze voor voorliggende Natuurtoets van belang zijn. De afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.3.2).

**Vleermuizen: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis.

4.3.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het terreinbezoek (eventueel in combinatie met de bureaustudie) wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

Afbakening relevante soorten

Aangezien het plangebied geheel gecultiveerd is, geen open water bevat en het verspreidingsgebied van een aantal soorten niet tot aan Ophemert en omgeving loopt, zijn niet alle biotoop-kritische (sub)soortgroepen relevant. Zo zijn er onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb) aan de orde op de beschermde (sub)soortgroepen: vlinders, libellen, haften kevers, weekdieren, vissen, zeezoogdieren en planten. Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het plangebied. Effecten zijn op voorhand uitgesloten.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: **vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen.**

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermd nest (jrb-nesten) zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Op 100 meter ten noorden van het plangebied bevindt zich een nest van ooievaar. Tijdens het terreinbezoek was deze bezet (drie halfwas jongen op nest aanwezig). De bebouwing op het erf van Waalbandijk nr 45 is mogelijk geschikt voor huismus om in te broeden. Volgens de bewoners zijn huismussen periodiek wel aanwezig op het erf (komen op strooivoer af) maar broeden ze niet onder het dak. Tevens zijn hier geen geschikte broedplaatsen voor overige gebouwbroedende soorten als gierzwaluw, kerkuil, slechtvalk en steenuil. Voorts zijn er geen takkennesten geschikt voor roofvogels, ransuil en roek aanwezig in de directe omgeving van het plangebied.

Het plangebied kan wel deel uitmaken van de functionele leefomgeving van deze vogels. Verwacht wordt dat het plangebied, gezien de beperkte grootte, beperkte voedselbeschikbaarheid (o.a. door pesticidegebruik) en meer geschikt alternatief foerageergebied in de omgeving geen essentieel onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van in de omgeving broedende soorten, uitgezonderd mogelijk dat van steenuil. Deze soort is aangetroffen op een boeren erf circa 250 meter ten oosten van het plangebied. Ondanks het gebruik van pesticiden binnen het plangebied kunnen onderdelen van het plangebied toch van (essentieel) belang zijn voor steenuil. De steenuil jaagt graag op kort (gehouden) grasland en de haag in de noordrand zou als bron kunnen dienen voor insecten en muizen.

Gevolgen van het plan op vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (ooievaar en steenuil) wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Soorten met mogelijk een jaarrond beschermd nest (categorie 5)

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Overige vogelsoorten (artikel 3.1)

De haag in de noordrand van het plangebied biedt een geschikt broedbiotoop voor enkele algemeen voorkomende soorten zoals winterkoning, heggenmus en merel.

Gevolgen van het plan op overige vogelsoorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Zoogdieren

Vleermuizen

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal soorten vleermuizen waargenomen in de omgeving van het plangebied. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

Er is binnen het plangebied geen opgaande vegetatie aanwezig die geschikt zou kunnen zijn als vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Tevens is er geen bebouwing aanwezig. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen is hierdoor uitgesloten.

Daarnaast zou het plangebied onderdeel uit kunnen maken van foerageergebied en/of vliegroutes. Opgaande vegetatie binnen het plangebied betreft voornamelijk fruitboompjes. Deze worden intensief bespoten met insecticiden en verwacht kan worden dat er beperkt voedsel in de vorm van vliegende insecten aanwezig zijn binnen het plangebied (de haag in de noordrand van het plangebied vormt een te kleine voedselbron aan insecten om als essentieel te kunnen beschouwen). De aanwezigheid van voor vleermuizen essentieel foerageergebied wordt hierdoor op voorhand uitgesloten.

Vleermuizen kunnen gebruik maken van de opgaande lijnelementen in en langs de randen van het plangebied als vliegroute. Gezien de aanwezigheid van geschikte alternatieven in de omgeving worden essentiële vliegroutes voor vleermuizen binnen het plangebied uitgesloten.

Overige zoogdieren

Zoals blijkt uit de bureaustudie zijn bever, bunzing en das waargenomen in de omgeving van het plangebied.

Bevers verblijven in oevers. Deze bevinden zich niet binnen het plangebied. Dichtstbijzijnde mogelijk geschikte oevers bevinden zich in de strang in de uiterwaarden ten zuiden van de Waalbandijk. Bevers voeden zich ook wel met cultuurgewassen, zoals fruit. Tijdens het terreinbezoek zijn geen wissels binnen het plangebied en directe omgeving (over de Waalbandijk) aangetroffen die duiden op (frequent) bezoek van bevers aan het plangebied. De aanwezigheid van essentieel leefgebied voor bever binnen het plangebied wordt hierdoor uitgesloten.

Het cultuurlandschap waar het plangebied onderdeel van uitmaakt, is geschikt voor bunzing. Tijdens het terreinbezoek zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen binnen het plangebied en worden daardoor uitgesloten. Het plangebied kan wel onderdeel uitmaken van het foerageergebied. Gezien de beperkte grootte van het plangebied (< 1 hectare) in combinatie met de beperkte aanwezigheid van landschapselementen, is de aanwezigheid van voor bunzing essentieel foerageergebied uitgesloten.

Voor das is het plangebied mogelijk geschikt als leefgebied. Tijdens het terreinbezoek is de aanwezigheid van verblijfplaatsen in het plangebied en directe omgeving uitgesloten. Het plangebied kan wel onderdeel uitmaken van het foerageergebied. Gezien de beperkte grootte van het plangebied (< 1 hectare) is de aanwezigheid van voor das essentieel foerageergebied uitgesloten.

Uit de bureaustudie is de aanwezigheid van steenmarter en wezel niet naar voren gekomen. Steenmarter kan verwacht worden in het cultuurlandschap waar het plangebied onderdeel van uitmaakt. Voor deze soort is het voorkomen van verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied, gelijk aan bunzing en das, uitgesloten binnen het plangebied.

Voor wezel kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen echter niet uitgesloten worden. De bewoners van Waalbandijk nr 45 gaven tijdens het terreinbezoek aan dat de kat recentelijk een wezel had buitgemaakt. Tijdens het terreinbezoek zijn meerdere muizenholen aangetroffen binnen het plangebied. Deze zijn echter niet allemaal geschikt voor wezel om in te kunnen verblijven vanwege het ontbreken van voldoende dekking. Enkel muizenholen gelegen in de dichte haag in de noordrand van het plangebied zijn geschikt als verblijfplaats. Gezien de beperkte grootte van de haag en het ontbreken van voldoende dekking in het overige deel van het plangebied wordt de aanwezigheid van voor wezel essentieel foerageergebied uitgesloten. De omringende percelen (zoals de paardenweide) en randen hiervan zijn meer geschikt als foerageergebied.

Gevolgen van het plan op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van wezel wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Reptielen

Zoals blijkt uit de bureaustudie is ringslang waargenomen in de omgeving van het plangebied. Het plangebied vormt geen geschikt biotoop voor ringslang om vaste verblijfplaatsen te hebben vanwege onder meer de afwezigheid van broeihopen en geschikte overwinteringsplaatsen (zoals onder schors/houthopen, vermolmde boomstronken, basaltdijken, etc). Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater is de aanwezigheid van foerageergebied eveneens uitgesloten.

Amfibieën

Zoals blijkt uit de bureaustudie is kamsalamander waargenomen in de omgeving van het plangebied. Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater zijn voortplantingsplaatsen uitgesloten binnen het plangebied. Geschikt landbiotoop voor zomerverblijf- en overwinteringsplaatsen (zoals tussen stapels stenen, in hout of muizenholen in extensief beheerd grasland) ontbreekt eveneens binnen het plangebied. De aanwezigheid van essentieel foerageergebied is hierdoor ook uitgesloten.

4.3.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogel met jaarrond beschermd nest [steenuil]	Artikel 3.1	<i>Mogelijk/ waarschijnlijk</i>	<i>Haag in noordrand plangebied mogelijk belangrijk onderdeel foerageergebied</i>
Overige broedvogels	Artikel 3.1	<i>Mogelijk/ waarschijnlijk</i>	<i>Mogelijk nestplaatsen in haag in noordrand plangebied</i>
Wezel	Artikel 3.5	<i>Mogelijk</i>	<i>Mogelijk verblijfplaatsen in haag in noordrand plangebied</i>

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de gebiedenbescherming (Wnb, provinciaal natuurbeleid). In [paragraaf 5.3](#) wordt het plan getoetst aan de soortbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangeven in een tekstkader.

5.1 Effectbepaling plan

De volgende biotopen worden beïnvloed door het voornemen:

- Vegetatie (mogelijk ook haag in noordrand) wordt verwijderd;
- Grond wordt vergraven.

5.2 Effecten op beschermde gebieden

5.2.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Uit de bureaustudie blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op 40 meter afstand van het plangebied ligt. Andere Natura 2000-gebieden liggen op (veel) grotere afstand. Gezien de afschermende werking van de tussenliggende dijk en de aard van de ontwikkeling (bouw van één woning) liggen Natura 2000-gebieden buiten het invloedsgebied van het plan wat betreft alle storingsfactoren (zoals verstoring door geluid, trillingen en licht), met uitzondering van een (beperkte) toename van stikstofdepositie tijdens de aanleg en het gebruik.

Op 1 juli 2021 treedt de Wet stikstofreductie en natuurverbetering in werking. Deze wet voorziet in een vrijstelling voor activiteiten van de bouwsector, zoals slopen en bouwen. De bij deze activiteiten vrijkomende emissies die zorgen voor stikstofdepositie mogen dan bij de beoordeling buiten beschouwing worden gelaten. Daarom is ten behoeve van de beoordeling van het stikstofeffect van het plan uitsluitend de gebruiksfase relevant.

Voorstel is om eerst een Aerius-berekening te laten uitvoeren. Een Aerius-berekening geeft inzicht of er mogelijk een extern effect van stikstofdepositie optreedt voor de hiervoor gevoelige habitattypen of leefgebieden die gelegen zijn in Natura 2000-gebieden in de omgeving. Op basis van deze berekening is een advies op maat mogelijk.

Zonder deze informatie kan niet met zekerheid gesteld worden dat de gebiedsbescherming de uitvoering van het plan niet belemmert.

5.2.2 Effecten op het Gelders natuurnetwerk (GNN) en de Groene ontwikkelingszone (GO)

Voor wat betreft het GNN en de GO is bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen GNN en/of GO binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van het GNN en/of GO dan ook geen sprake. Vanuit dit oogpunt zijn er voor het GNN en de GO geen belemmeringen. Het GNN- beleid en GO-beleid staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

Voor het GNN en de GO zijn geen vervolgstappen nodig bij indirecte aantasting (er geldt geen externe werking). Er vindt dan geen beoordeling plaats van de gevolgen voor de natuur. Het GNN-beleid en GO-beleid staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

5.3 Effecten op beschermde soorten

Op basis van het terreinbezoek en de bureaustudie is gebleken dat het plangebied een (potentieel) essentieel leefgebied vormt voor *steenuil*, *overige broedvogels* en *wezel* (zie ook Tabel 4.2). Om deze reden is er enkel op deze soort(groep)en een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soort(groep)en. Essentieel leefgebied van overige beschermde soorten is uitgesloten waardoor deze soorten geen effecten ondervinden van het voornemen. In paragraaf 5.3.3 wordt de uitvoerbaarheid van het voornemen in relatie tot beschermde soorten beoordeeld.

5.3.1 Vogels

Jaarrond beschermde nesten (artikel 3.1)

De steenuil is een vogelsoort waarvan de broedplaatsen alsook de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Deze soort behoort tot de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 1). Het is niet uit te sluiten dat de haag in de noordrand van het plangebied van essentiële waarde is als functionele leefomgeving van mogelijk in de omgeving broedende steenuilen. Aantasting van de functionele leefomgeving van steenuil is niet zonder meer toegestaan. Indien de haag in de noordrand wordt verwijderd en hier geen goed alternatief voor wordt teruggeplaatst binnen het plangebied en/of directe omgeving, dan zou dit een overtreding betekenen van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). In principe dient dan een ontheffing Wet natuurbescherming voor deze activiteit te worden aangevraagd, maar zie paragraaf 5.3.3 voor de (on)mogelijkheid van de uitvoerbaarheid hiervan.

Om de functie van het plangebied en tevens het effect van het plan op eventueel aanwezige broedende steenuilen in de omgeving te kunnen bepalen, is een vervolgonderzoek naar het voorkomen van steenuil noodzakelijk indien de haag in de noordrand verwijderd wordt en er geen goed alternatief aangeplant wordt.

Nader onderzoek

Indien de haag in de noordrand verwijderd wordt en hiervoor geen goed alternatief terugkomt binnen het plangebied en/of directe omgeving, dient ter bepaling van maatregelen om te voorkomen dat eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, tijdig en nauwkeurig inzicht verkregen te worden in het daadwerkelijke gebruik en de functie van het plangebied voor steenuil. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het geldende kennisdocument van BIJ12, 2017). Nader onderzoek naar steenuil vindt meerdere malen plaats in de optimale periode 15 februari - 15 april.

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet Natuurbescherming aan de orde.

Zo kunnen in het plangebied nesten gebouwd worden door (algemeen voorkomende) soorten in de haag in de noordrand. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden.

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Indien het niet mogelijk is om buiten de broedperiode te werken dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied dan worden locatiespecifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden totdat het nest niet meer in gebruik is.

5.3.2 Zoogdieren

Beschermingsregime 'andere soorten' (artikel 3.10)

Wezel is een beschermde soort en staat vermeld in bijlage A en B van de Wnb. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van wezel neergelegd die in principe niet overtreden mag worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Verblijfplaatsen van wezel zijn niet uitgesloten in de haag in de noordrand van het plangebied. Indien de haag in de noordrand wordt verwijderd, is mogelijk sprake van het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van wezel. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn, is verwijdering van de haag in de noordrand in strijd met de Wet natuurbescherming. Voor deze overtreding (en daarbij de uit te voeren activiteit) is een ontheffing nodig.

Om de functie van het plangebied en tevens het effect van het plan op eventueel aanwezige verblijfplaatsen van wezel te kunnen bepalen, is een vervolgonderzoek naar het voorkomen van wezel noodzakelijk indien de haag in de noordrand verwijderd wordt.

Nader onderzoek

Indien de haag in de noordrand verwijderd wordt, dient ter bepaling of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, tijdig en nauwkeurig inzicht verkregen te worden in het daadwerkelijke gebruik en de functie van het plangebied voor wezel. Dit kan onderzocht worden volgens de handreiking kleine marsters 2017. Nader onderzoek naar wezel vindt minimaal zes weken plaats in de actieve periode (maart tot en met augustus) of minimaal twaalf weken buiten de actieve periode voor de soort.

5.3.3 Uitvoerbaarheid

Zoals uit bovenstaande tekst naar voren komt is het mogelijk aan de orde dat een ontheffing Wnb – soortbescherming aangevraagd moet worden. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een mitigatieplan opgesteld te worden en dient het voornemen nauwkeurig onderbouwd te worden. Wanneer op basis van onder andere dit mitigatieplan en de beschrijving van het voornemen de verwachting is dat een ontheffing verleend kan worden door het bevoegd gezag (provincie Gelderland) is het plan uitvoerbaar bevonden.

Bij de ontheffingsprocedure wordt aan drie criteria getoetst:

1. Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevestigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
2. Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
3. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende maatregelen.

Wanneer aan deze drie criteria voldaan is, wordt de ontheffing verleend en is het plan uitvoerbaar.

Vooruitlopend op een eventuele ontheffingsprocedure wordt verwacht dat een dergelijke ontheffing mogelijk enkel verleend wordt voor wezel en niet voor steenuil. Voor steenuil mist een in de Vogelrichtlijn genoemd belang (zoals volksgezondheid of openbare veiligheid) voor onderhavig plan. De noodzaak voor een ontheffing voor steenuil is echter te voorkomen door te zorgen voor een goed functionerend alternatief voordat de haag in de noordrand eventueel verwijderd wordt. Er vindt dan geen aantasting plaats van de functionele leefomgeving voor steenuil.

Voor wezel is ruimtelijke ontwikkeling een geldig belang (zie ook Tabel D in Bijlage 1). Voor deze soort dient altijd een Wnb ontheffing aangevraagd te worden - ook met een alternatief indien de haag verwijderd dient te worden - doordat eventueel aanwezige verblijfplaatsen desondanks aangetast zullen worden. Daarbij moet in het plan ook gemotiveerd worden waarom er geen andere bevredigende oplossing is (zoals het behouden van de huidige haag) en dienen mitigerende maatregelen te zijn opgenomen (zoals aanplant alternatieve haag binnen plangebied) ter voorkoming van afbreuk van de staat van instandhouding van de soort.

Op basis van het bovenstaande kan – vooruitlopend op eventueel benodigde resultaten van het nader onderzoek – ervan uitgegaan worden dat het Bestemmingsplan uitvoerbaar is ten aanzien van de Wet natuurbescherming (soortbescherming).

6 Bronnen

BIJ12 (2017). Kennisdocument bever, das, gewone dwergvleermuis, huismus, kamsalamander, kerkuil en steenuil.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Overig:

Natura2000.nl

NDFF, 2016-2021

AERIUS calculator

Provincie Gelderland (kaartviewer Omgevingsverordening en kernkwaliteiten GNN en GO)

Ravon

Zoogdiervereniging

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten. Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage. Tevens is in Tabel B (2) aangegeven welke soorten in welke provincie zijn vrijgesteld. Deze vrijstelling is enkel van toepassing indien de provincie het bevoegd gezag is en indien het gaat om handelingen die worden verricht in verband met:

- a) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting;
- b) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d) bestendig gebruik.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblaauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaat
	pimperlblaauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblaauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis		gestreepte dolfijn
	zandhagedis		gewone dolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfijn
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket, zomerschroeforchis		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
	kruipend moerasscherm		griender, witte dolfijn
			spitsdolfijn van gray

Tabel B (1) "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparemoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing*
	Donker pimperlauwtje		Damhert
	Duinparemoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote paremoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimpernelblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoornpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparemoervlinder		Konijn*
	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparemoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
	Zilveren maan		Ree*
Reptielen	Adder		Rosse woelmuis*
	Hazelworm		Steenmarter
	Levendbarende hagedis		Tweekleurige bosspitsmuis*
	Ringslang		Veldmuis*
Libellen	Beekkrombout	Kevers	Veldspitsmuis
	Bosbeekjuffer		Vos*
	Donkere waterjuffer		Waterspitsmuis
	Gevlekte glanslibel		Wezel*
	Gewone bronlibel		Wild zwijn
	Hoogveenglanslibel		Woelrat*
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer		Vliegend hert

Met een * is aangegeven welke soorten landelijk zijn vrijgesteld (indien het Rijk bevoegd gezag is).

Tabel B (2). Per provincie vrijgestelde “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. (aangegeven met een ‘x’ of ‘*’).

Soort	Provincie	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Aardmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bastaardkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing		x	x	x			x		x	x	x		x
Dwergmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eekhoorn													(*)
Egel		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm													(**)
Hermelijn		x	x	x			x		x	x			x
Huisspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis													(***)
Meerkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis													x
Ondergrondse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Ree		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter		x											(****)
Tweekleurige bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Veldmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel		x	x	x			x		x	x			x
Wild zwijn												x	
Woelrat		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

(*) = vrijgesteld maart–april en juli t/m november (**) = vrijgesteld in juli t/m september, (***) = 15 aug t/m 15 okt, (****) = 15 aug t/m feb ([Wijzigingsverordening](#), provincie Limburg, 2017)

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Lange zonnedaauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkvioletje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend (zie Tabel B (2)). Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit Tabel B (2), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10.

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

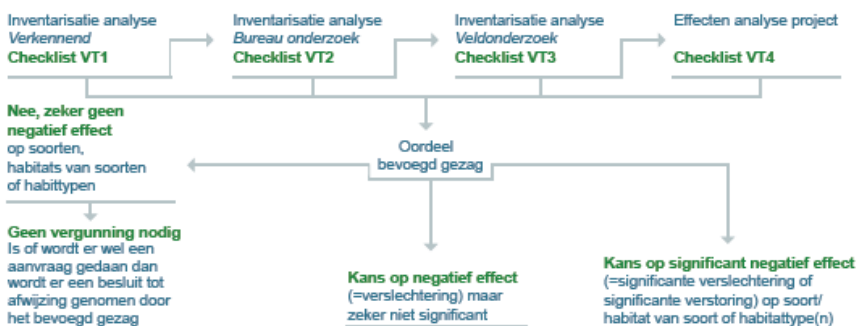
Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Stroomschema vergunningsprocedure

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Deze is ook van kracht onder de huidige Wet natuurbescherming. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

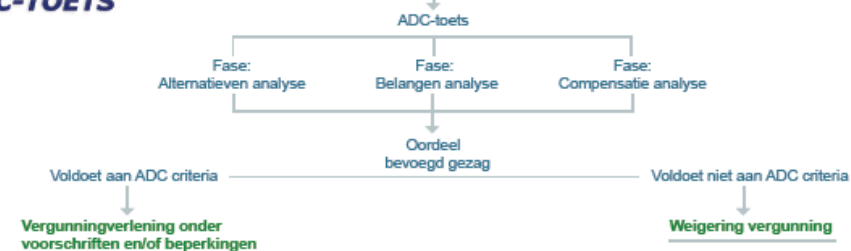
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al bijna 70 jaar.

Contactgegevens

Zutphenseweg 31D
7418 AH DEVENTER
Postbus 321
7400 AH DEVENTER

E. reinoud.vermoolen@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl